

Medlemsblad

Nr 3 - 1994
November

Festtåget till Solliden hade flera hundra deltagare i vackra sockendräkter.

Innehållsförteckning

Sidan

Till minne av Olle Lindström	3
Informationskommittén	3
Kulturkommittén i fokus	4
Kulturarbete i en "dubbel" hembygd	6
Början till en bibliografi	7
Att dela med sig av sina minnen	8
Där din och min vagga har stått	9
Det outhärliga linet	10
En gammal koralmelodi	14
Släktforskning	15
Minnesdagarna 1994	16
Skansendagen	17
Från Informationskommittén	18

Rickul/Nuckö Hembygdsförening

Adress

Rickul/Nuckö Hembygdsförening
c/o Gurli Fyhr
Travarevägen 3
183 47 TÄBY

Postgiro 55 68 81 - 1

Rickul/Nuckö Hembygdsförening
c/o Ingvar Schönberg
Klövjevägen 47
183 38 TÄBY

Föreningens ändamål

Citat ur stadgarna paragraf 2.

Föreningen skall värna om och levandegöra det estlandssvenska kulturarvet från Estland och Sverige, både i bevarandet av historien, nuet och utvecklingen framåt, genom

- att** främja kulturella, konstnärliga, musikaliska och litterära intressen såväl i Estland som i Sverige.
- att** vara kontaktorgan för Rickul/Nucköborna i Sverige, samt informationsorgan i Sverige och Estland.
- att** i möjligaste mån försöka behålla och vårda den gamla hantverkstraditionen och bebyggelsen i vår egen svenskort.
- att** vara behjälplig vid reseevenemang till vår hembygd.
- att** bibringa våra yngsta och ungdomar de traditioner vi själva mottagit och bevarat, samt idka annan härmed förenlig verksamhet.

Ansvariga för detta Medlemsblad är Informationskommittén (Alrik Boman och Per-Erik Fyhr)

Till minne av Olle Lindström

OLLE, vår vän.

Oändligt blir det lidande som uppstår, när livslånga känslotrådar brytas.

Livet väver ett mönster likt en spindelväv. Trådar och signaler sänds ut och tas emot av en mångfald mottagare.

Olle, du var en av de ledare, på vilka estlandssvenskarna byggde sitt fortsatta hopp om fortlevnad. Vi träffades i vårt gamla och kära Hapsal två dagar före tragedin. Du sade: vi ses. Vi ses inte mer men minnena efter dig lever intensivt kvar kopplat till ditt öde.

Vi var klasskamrater i det försvunna progymnasiet; vi promenerade på Karjatänav på kvällarna och vävde planer; vi stod varandra rätt nära.

Från ditt villatorn vid Viggbyholms vatten kunde vi låta tankarna vandra över Östersjön till de gamla ungdomsmarkerna.

Olle och Tyra, ni finns nu i en dimension, där vi inte kan nå varandra: Alla våra känslotrådar löper ihop till er.

Vi är många.

De mål vi estlandssvenskar har framför oss skall vi försöka klara på bästa sätt utan ditt ledarskap.

På Rickul/Nuckö Hembygdsförenings vägnar vill jag ävenså påminna om alla de människor, som främst hade sin hemvist inom vårt hembygdsområde och vars tragedier är utsägbara och framföra en avskedshälsning.

Einar Hamberg

SOV's vice ordförande Olle Lindström – född på Ormsö – omkom tillsammans med sin hustru Tyra vid Estonias förlisning.

Informationskommittén

Styrelsen och Informationskommittén har kommit överens om att i fortsättningen utkomma med Medlemsbladet fyra gånger per år.

Utgivningstider blir i fortsättningen mars, juni, oktober och december.

Målsättningen är att två nummer per år skall ges karaktär av s k Temanblad. Det Medlemsblad Du just nu tar del av är ett sådant Temanummer, där Kulturkommittén i ett antal artiklar berättar om sin mångsidiga verksamhet.

Informationskommittén vill speciellt framföra ett tack till Richard Gineman för samordning, Anna-Greta Heyman och Kåge Karlsson för egna bidrag och den journalistiska bearbetningen, övriga medarbetare från Kulturkommittén samt till Evey Engman för layout och "datautskrift".

Nästa Medlemsblad kommer att distribueras till medlemmarna i slutet av december.

Preliminärt planerar vi att i juni 1995 utkomma med ytterligare Temanummer, där Byggnadskommittén kommer att berätta om sin verksamhet.

Vi tar gärna emot synpunkter och innehåll som kan ha ett allmänt intresse för publicering.

Kulturkommittén i fokus

Det här numret av medlemsbladet ägnas till största delen åt hembygdsföreningens kulturkommitté och vad den sysslar med.

Här nedan kan större delen av kommittén beskådas en dag, då den helt avstressat befann sig på utflykt.

Fr.v. Kåge Karlsson, Anna-Greta Heyman, Linnea Granberg-Sönnert, Karin Dalström, Einar Hamberg (adjungerad), Inga Ekman, Ingeborg Gineman, Richard Gineman, Göte Brunberg, Lilian Pettersson. Saknas på bilden gör Nils Lagman, som gömde sig bakom kameran.

Kommittén har fördelat en del av de mångskiftande arbetsuppgifterna mellan sig. Tills vidare inriktar den sig på följande ämnen och områden:

SEDER OCH BRUK

Richard Gineman, som är vice ordförande i hembygdsföreningens styrelse och sammankallande kraft i kulturkommittén, har också tagit på sig uppgiften att ta fram och bearbeta material med anknytning till temat seder och bruk. I det syftet har han bl a besökt Svenska Litteratursällskapets Folkkulturarkiv i Helsingfors och Folkminnesarkivet i Uppsala. Där har han förtecknat vad som finns om Rickul och Nuckö. Han hoppas också få tillfälle besöka motsvarande arkiv i Åbo så småningom.

HEMSLÖJD

Karin Dalström och Linnea Granberg-Sönnert svarar för detta ämnesområde. Till att börja med har de fördjupat sig i studiet av de sysslor, som ålåg kvinnorna i bondesamhället under olika delar av året.

"Glädjen i att utföra ett hantverk ligger oss varmt om hjärtat. I vår kvinnorika familj har vi alltid 'hantverkat', både till nytta och till lyst. På så sätt har traditionen förts vidare från generation till generation".

Karin och Linnea stod bakom en uppmärksammad del av utställningen i ladan på Skansen under hembygdsgdagen.

SÅNG OCH MUSIK

Lillian Pettersson och Inga Ekman har fått sången och musiken på sin lott. Av de rapporter, som de var för sig lämnat till medlemsbladet framgår, att de till en början tagit sig an den välkända byskalden Mats Ekman, samlat ihop och sjungit in på band de av hans "lajkar", som de hittat melodier till. Lillian har sedan med hjälp av bandet notsatt och komponerat altstämma till. De planerar nu att forska vidare kring hans person och dokumentera vad som kommer fram i någon form.

Inga har också fångat upp och skrivit ned det mesta av sånger och lekar, som sjöngs i skolor i Rickul. Även sånger som sjöngs i kör och i hemmen har hon försökt leta fram och till sin hjälp haft några fortfarande vitala åldringar, som en gång sjöng i kören i Höbring.

Båda konstaterar att det är svårt att få tag i det genuint estlandssvenska, då man ofta inte vet varifrån musiken härstammar. Oftast var det sånger med rikssvenskt ursprung, som sjöngs i alla tänkbara sammanhang. Det finns ganska få kvar, som sitter inne med kunskap om musiklivet i Estlands svenskbygder i gamla tider.

LITTERATUR

Två rikssvenskar – Anna–Greta Heyman och Kåge Karlsson – har knutits till kommittén och tagit som sin uppgift att ägna sig åt vad som skrivits och tryckts av och om estlandssvenskarna i Rickul och Nuckö, företrädesvis i litterär eller folkligt självupplevd form. Det har visat sig att det finns mer sådant material än man kunnat föreställa sig. Att sammanställa en uttömmande bibliografi skulle kräva mycket tid och arbete. En blygsam början är gjord.

De litteraturansvariga har också tagit initiativet till särskilda berättaraftnar, till vilka intresserade medlemmar i hembygdsföreningen inbjudits för att i muntlig eller skriftlig form berätta sina minnen och erfarenheter för varandra, särskilt sådant som sammanhänger med uppbrottet från det gamla landet och den första tiden i det nygamla.

SLÄKTFORSKNING

Göte Brunberg har, som framgår av hans egen redogörelse på annan plats i bladet, nedlagt ett mycket omfattande arbete på att forska i olika källor och lägga upp ett register på data över invånare i Rickul kommun från början av 1700-talet och fram till överflyttningen till Sverige. Detta är naturligtvis till ovärderlig hjälp för dem, som sysslar med släktforskning. Göte har välvilligt lovat att hjälpa släktforskarna att ta fram uppgifter ur materialet.

BILD

Det är av stort värde för kulturkommittén att ha tillgång till sakkunskap på det bildmässiga och trycktekniska området. Nils Lagman har bl a hjälpt till med bildmaterialet till utställningen i ladan på Skansen och dokumenterat hembygdsdagen som helhet i bild för SOV:s räkning.

Kulturarbete i en "dubbel" hembygd

När man bryter upp från sitt land, den gamla hembygden, gemenskapen med arbetet bland dess människor och djur, med dess dofter, ting, seder och bruk... gör man ett mycket större uppbrott än man kanske riktigt förmår vara medveten om. Man reser ifrån också ett sätt att leva, livets värderingar och regler, kort sagt sin gamla kultur, och man skär alltså på många sätt av sina rötter.

Einar Hamberg, Kåge Karlsson och jag började samarbete 1982, därför att Einar läst just om detta i min bok "Invanda kulturer och invandrarkulturer". Vi åstadkom så småningom tillsammans med en rad andra "Estlandssvenskar minns, vardagsliv och krigstid i Estlands svenskbygder" och "Speglar i minnenas hus", en estlandssvensk diktantologi, som "speglar ett folks öden under nästan ett helt århundrade".

Detta samarbete ledde till att vi två rikssvenskar, Kåge Karlsson och jag, idag är med i Rickul/Nuckö hembygdsförening och arbetar i dess kulturkommitté.

En estlandssvensk hembygdsförening i Sverige, vad kan den ha för syfte och budskap? Det skall förstås jag som rikssvensk vara ytterst varsam med att ha någon åsikt om eller göra någon tolkning av. Jag skulle vilja fundera lite kring detta med hembygd, vård-av-hembygden och tillhörande samarbete.

"Hem-bygd" – det måste ju vara den bygd, där man har sitt hem och oftast handlar det ju om barndomshemmet och gemenskapen i byn, socknen, landskapet... "hemma-kulturen". Om man föds, växer upp och verkar i **en** bygd och gemenskap, av något skäl – ensam eller i en grupp – bryter upp/måste bryta upp därifrån och därefter rotar sig i **en ny**, bör det väl vara ganska självklart, att den samlingsgrupp, som kallas "hembygdsförening" på olika sätt speglar allt detta. Då blir det logiskt att lägga stor vikt både vid ursprungsbygden, dess människor, liv, språk – kultur – **och** bland de "nya" människorna i det nya livet. Då blir det också logiskt, att en del rikssvenskar, t ex jag och Kåge Karlsson, ansluter till och arbetar i just denna Rickul/Nuckö hembygdsförening. Framför allt blir det logiskt, att vi arbetar i denna hembygdsförenings kulturkommitté.

Om man funderar över vad som menas med kultur och kanske instämmer i min definition i "Invanda kulturer och invandrarkulturer", nämligen att "kultur är en grupp människors alla sätt att organisera sin tillvaro", då menas ju nämligen med en kulturkommittés arbetsfält allt det som nedan innefattas i de olika delgruppernas uppgifter: att framförallt i dåtid men i tillämpliga fall också i nutid, både "där och här", kartlägga, beskriva och kanske utvärdera: musik (och sång), bildkonst, litteratur, hemslöjd, seder och bruk... Till detta kan man lägga allt det man kan finna i gamla dagböcker, register över mantalslängder och annat underlag för släktforskning.

Det är spännande och berikande att arbeta i just denna tvåfrontsförening, lära av en annan gammal kultur och diskutera vår vardags- och våra helgers gemensamma kultur-hembygd.

Anna-Greta Heyman

Början till en bibliografi

En ganska självklar uppgift för en hembygdsförening är att samla och förteckna vad som under årens lopp skrivits och tryckts om hembygden i fråga. Kulturkommittén har så smått börjat ta sig an den uppgiften.

Vi vände oss först till sakkunskapen på stadsbiblioteket och bad dem ta fram vad de hade på data om Rickul och Nuckö. Resultatet blev två titlar på sökordet Rickul och elva på Nuckö. Av de senare handlar fem specifikt om Nucköområdet. Till detta kommer femton titlar med anknytning till Birkas folkhögskola. Det rör sig i dessa sammanhang inte enbart om böcker utan också om enstaka artiklar i antologier och andra samlingar.

Vi står i tacksamhetsskuld till Stig Appelgren, som låtit oss ta del av sitt material om Rickul och Nuckö i den Estlandssvenska bibliografi, som han arbetar med för Nordiska Museets räkning. Den förteckning, som vi fått från honom omfattar ett tiotal sidor med skrifter, artiklar, vetenskapliga uppsatser etc ur bibliotek, facktidskrifter, Kustbon, uppslagsverk, kalendrar och andra källor både på svenska och finska.

I antologin "Estlandssvenskar minns" finns åtta bidrag från Rickul och lika många från Nuckö. tio författare från Rickul finns representerade med en eller flera dikter i diktantologin "Speglar i minnenas hus".

Mycket värdefullt skrivet material om estlandssvenskarna finns i det innehållsrika och välordnade Fornminnesarkivet i Uppsala. Richard Gineman har varit där, antecknat och tagit fotostatkopior. Det handlar om uppskattningsvis ett par hundra uppteckningar enbart från Rickul och Nuckö om smått och stort, alltifrån tjärbränning till öknamn och skällsord för att ta några exempel ur högen. Här finns alltså massor att forska i.

Folkkulturarkivet i Helsingfors är en annan kunskapskälla, som Richard Gineman besökt och inventerat. Fjorton titlar finns med på den förteckningen, däribland många spännande nedteckningar av sagor, sägner, folktro, ordspråk, ramsor etc, men också beskrivningar av jordbruksmetoder, verktyg och redskap.

Kåge Karlsson

SONGKÖREN

välkomnar
fler som vill sjunga!

*

Ring vår körledare
Helle Lemmik 08-26 88 23
eller

Lena Enggrön Söderlind
0176-133 46

*

SVENSKA ODLINGENS
NYA GENERATION (SONG)

MEDDELANDE FRÅN SONG

OBS festen på Lantis den 3 december !
Efteranmälningar tas emot så länge det
finns platser.

Att dela med sig av sina minnen

När kulturkommittén delade upp sig i undergrupper och några av oss fick temat "litteratur" på vår lott, var det naturligt att vi erinrade oss hur antologierna "Estlandssvenskar minns" och "Speglar i minnenas hus" kommit till. Det var ju faktiskt fråga om vanliga människors kulturhistoria och sammantagna blev berättelserna, både de på prosa och dikterna, viktiga kulturhistoriska dokument. Visst borde det finnas mer att minnas och dokumentera!

Varje människas minnen från barndomen, ungdomen och det fortsatta livet har kulturhistoriskt intresse, om man bara kan hitta former för att fånga upp dem. När t ex invånarna i Rickul och Nuckö under andra världskriget på allvar började fundera över riskerna med att stanna kvar i hembyn och möjligheterna att undslippa tysk eller rysk överhet, var förstås de funderingarna både högst personliga och frukten av ett hemligt samförstånd. Tänk om vi kunde få del av alla de här tankarna, upplevelserna, skeendena, minnena...

Hur får vi de "vanliga människorna" att berätta sina minnen? Jo, ett sätt är förstås att starta tillsammans, att samlas till berättaraftnar. Alla hugade berättare skulle inbjudas och förhoppningsvis kunna inspirera varandra att minnas och kanske skulle det så småningom bli självklart till och med att skriva ned sin berättelse.

Så började våren 1993 en liten grupp på ett tiotal personer att träffas en gång i månaden. Fram till idag har vi hört en rad spännande berättelser, fått en del av dem nedskrivna och känt att den ena berättelsen ger den andra.

Kulturkommittén har ännu inte tagit ställning till hur de här berättelserna skall användas. Kanske i hembygdsföreningens medlemsblad, i Kustbon eller rentav i en bok...?

Anna-Greta Heyman

Fototävling

Svenska Odlingens Nya Generation utlyser en fototävling med temat Minnesåret 1994. Motiven skall vara:

"Sommaren i Estland"

eller

"Estlandssvenskarnas dag på Skansen".

Fotografierna ställs ut på Familjefesten på Lantis i Stockholm den 3 dec. Publiken får rösta fram bästa foto. Namn på fotografen kommer inte att anges öppet på utställningen. Prisutdelning sker på plats. Skicka högst två foton per person. Färg eller svart/vitt och gärna i format 13x18 cm. Skriv namn, adress och tel på baksidan. Senast den 25 november vill vi ha dem under adress:

SONG c/o Monica Ahlström, Källsvägen 4, 146 31 Tullinge.

1:a pris kryssning till Ösel för två. Värde ca 1.200:-.

2:a pris film till ett värde av ca 200:-.

3:e pris fotoalbum. Värde ca 100:-.

Där din och min vagga har stått

Vår fädernes hembygd, vår trygghet vårt band,
hårt kämpat från trældom till frihetens land.
Kort blev den friden som nu bytts i strid,
vår kyrka vår frihet är borta i all tid.

Hur solig låg bygden i vårgrönskans flärd,
vi sjungande vandra mot hemmets härd.
Till solnedgång som sänktes i aftonens famn,
för våra små lyckliga kalvar och lamm.

Om stillhet som talar i fädernas grifter,
våra drömfyllda själar till Roslep sig lyfter.
Där voro vi luttrade i växlande tider,
Dit, bort i det vida ses soluppgång bida.

I uppbröttets timma en sommardag grå,
farväl nu du hembygd du lugnaste vrå.
Med vemod i hjärtat i avskedets stund,
den oro fanns där den hade sin grund.

Min blick vände åter till fädernas bo,
om hemmet vi sjungo i vår barnatro.
Vårt ursprung med tacksamhet, ära och allt,
skall bli en historisk medborgarspalt.

Den här dikten skrev en Roslepskvinna år 1956 och överlämnade till mig. Kvinnan heter Mathilda Dyrberg. På Jakas gård fanns två "Mathildor" och för att man skulle veta vem som var vem kallades de för Antons Matilda och Hermans Mathilda. Den som har skrivit dikten är "Hermans Mathilda". Jag har tagit mig friheten att rätta till stavningen, men innehållet är det ursprungliga.

Manfred Hamberg

Nytt vykort: "Rågöbornas danslag"

Inför SONG:s 10-årsjubileum och SOV:s Minnesår har vi bitt Erik Schmidt måla ett nytt motiv som kunde passa att reproducera som vykort.

Både detta motiv och det förra vykortet "Flykten" finns att köpa på expeditionen eller direkt av SONG.

Enklast genom att sätta in minst 50:- på SONG:s pg nr 486 15 63-7.

Skriv tydlig avsändare så kommer 10 vykort med posten. (5:-/st inkl porto)

Det outhärliga linet

På våren när marken hade torkat och häggen stod i blom var det dags att så lin. Som regel sådde man på trädan men också på nybruten mark, om sådan fanns att tillgå. Linet var en vanlig och outhärlig nyttoväxt i Estlands svenskbygder.

Skördade gjorde man på hösten, då linet mognat och börjat fälla blad. Det gällde att avvakta just den rätta tidpunkten, så att man fick så vit tåga som möjligt men också ett fullgott frö för nästa års utsäde.

Beredningen av linet var en omständlig och tidskrävande procedur, som utfördes i etapper under vintern. Först skulle linet repas, sedan blötläggas och åter torkas och slutligen bråkas, häcklas och skäktas, innan det spanns till garn.

Av garnet tillverkades lakan, handdukar, bordsdukar och överkast, i äldre tider även underkläder. Det allra mesta användes i det egna hushållet.

Linfröet tog man hand om i särskild ordning. Torkade, tröskade och sållade. Det mesta användes naturligtvis till utsäde, men det förekom också att husdjuren fick linfrövatten som medicin mot olika krämpor.

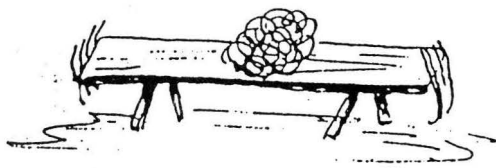
Rickul/Nuckö hembygdsförenings del i den utställning, som anordnades i ladan på Skansen under hembygdsdagen, hade som genomgående teman "kvinnoroller" och "kvinnoysslor". Där intog linet en självklar och framträdande plats. Hanteringen av linet, alltifrån sådden till de färdiga tygerna, skedde ju till största delen av kvinnornas arbetsinsats.

De följande tre sidorna visar några av planscherna på utställningen och några av de redskap som sedan gammalt användes i arbetet med linet.

Richard Gineman

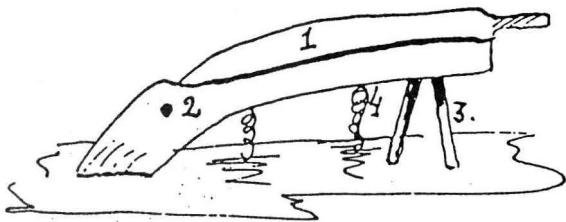
Linredskap

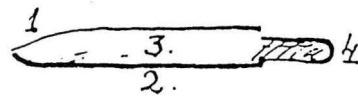
Repabänk

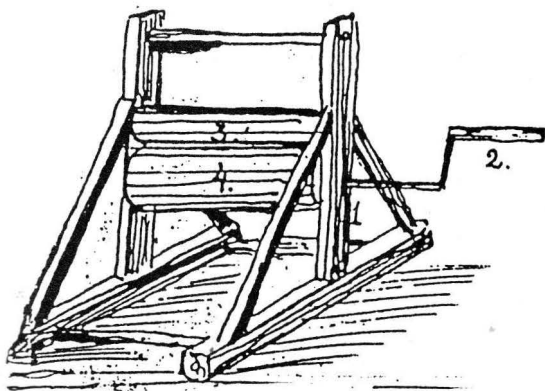
Repabräd

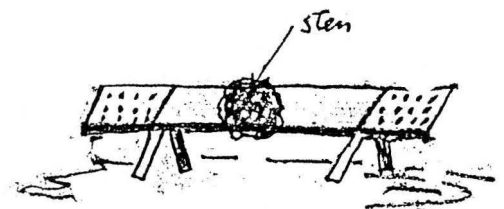
Brot

sviringskaj

Brotmaskin

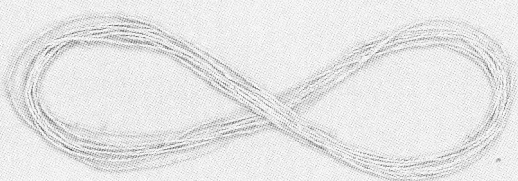
Häckla.

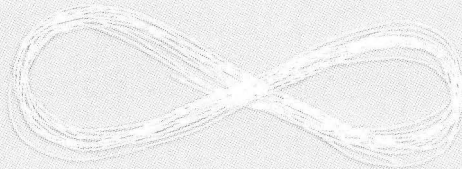
HÄCKLAT LIN
LINTÅGAN

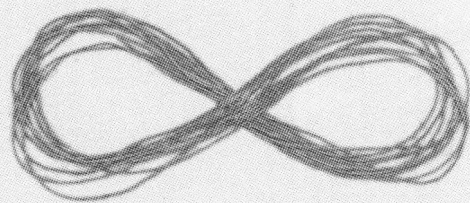
HÄCKEL BLÅNOR

ÖBLEKT LINGARN

HALVBLEKT LINGARN

FÄRGAT LINGARN

SKÄKTAT LIN

VEGETABILISKA FIBRER

LIN

LINFRÖ

BRÅKAT LIN

RÖTAT LIN

LINHÄLM MED FRÖKAPSEL

En gammal koralmelodi

Som exempel på vad musikgruppen plockat fram ur arkiven återger vi här en koral, upptecknad efter Lillian Pettersons farmor Eva Blees.

I him-me-len, i him-me-len, Där Her-ren Gud själv bor,
Hur här-lig bli-ver säll-he-ten, Hur o-ut-säg-ligt stor!
Där an-sik-te mot an-sik-te Jag e-vigt, e-vigt
Gud får se, Se Her-ren Se-ba-ot.

Eva Blees var född i Höbring 1863 och gift med lantbrukaren Alexander Blees. Hon hade lärt sig melodierna av föräldrarna, Mats och Eva Thomsson, vilka helst sjöngo de gamla varianterna, men även gjort sig förtrogna med de nyare koralerna sedan dessa på 1870-talet införts i trakten. Eva Blees mindes nu endast fyra av de äldre melodierna. De två första, "Nu haver denna dag" och "I himmelen i himmelen", sjöng hon efter Wallins psalmbok, de båda övriga ur en i Reval 1742 tryckt upplaga av 1695 års psalmbok.

När Eva Blees var barn sjöngs endast de gamla koralerna. "Innan vi fått orgel i kapellet", berättar hon, "hade vi en försångare som intonerade psalmerna – han hette Milberg och kallades även klockare – och när han med hög och kraftig röst börjat, tog församlingen vid och fortsatte".

Vid begravningar sjöng man liket till graven med psalmer, t ex "Så vandra vi all världens väg", och andra. Även när liket lades i kistan sjöngs psalmer.

(Ur Folkliga svenska koralmelodier i Gammelsvenskby och Estland" av Olof Andersson. Stockholm 1945)

Släktforskning

För den som är intresserad av att forska om sin släkt inom det område, som i modern tid ingick i kommunerna Rickul, Sutlep och Pasklep, har under de senaste åren ett stort material blivit tillgängligt. Det utgörs i första hand av kyrkböcker och folkräkning från mitten av 1600-talet fram till mitten av 1800-talet.

I det följande beskriver jag översiktligt vilket material som finns, vad jag har gjort (och håller på med) när det gäller att bearbeta materialet och vad jag kan göra för att hjälpa dem som är intresserade av att forska om sin släkt.

Följande handlingar, som är arkiverade på universitetet i Tartu, har blivit mikrofilmade genom Jörgen Hedmans försorg. Mikrofilmerna finns i SOV:s arkiv.

Nuckö kyrkböcker över födda 1662–1779, gifta 1658–1779 och födda 1658–1779. Böckerna är mestadels förda på svenska. Böckerna 1755–1779 är lättlästa och innehåller ganska fullständiga uppgifter. Övriga böcker är inte så fullständiga och kan vara svåra att läsa (delvis är skriften oläslig).

Folkräkningar ("själarevisioner") från åren 1782, 1795, 1811, 1816, 1834, 1850 och 1858. De är förda på tyska. De två första är svåra att tolka och innehåller många felaktiga uppgifter.

Nuckö personbok ("Noarootsi Personalraamat") från 1830-talet. Boken förtecknar personerna och innehåller dessutom uppgifter om läskunnigheten. Den är skriven på tyska och är i stora delar svårläst p g a att skriften i originalet har bleknat.

I tillägg till detta finns på SOV:s arkiv även mikrofilmer av en del handlingar från Rickul kommun från 1920-talet fram till överflyttningen till Sverige. Mikrofilmningen har ombesörjts av Rickulgruppen.

I arkiv i Tallinn finns troligen följande handlingar bevarade:

Kyrkböcker över födda, gifta och avlidna 1839–1926. Böckerna för Nuckö 1780–1838 har enligt Hyrenius gått förlorade i äldre tid, med undantag av boken över födda 1806–1807.

Folkräkningar från år 1881 och 1897.

Från 1926 fördes parallellt med kyrkoböckerna även en civil mantalslängd. Uppgifter ur den senare kan erhållas från centrala personregistret i Tallinn.

Jag har gjort och håller på med följande:

Skrivit av och bearbetat folkräkningarna och personboken vad avser de byar som senare kom att ingå i Rickul kommun.

Lagt upp ett register över samtliga personer (så långt jag känner till dem) i Rickul kommun från ca 1700 fram till överflyttningen till Sverige. Registret omfattar f n ca 7500 personer. Registret ligger på en PC varför det går snabbt att ta fram uppgifter ur registret.

Jag kan hjälpa dem inom Rickul/Nucköområdet som är intresserade av att forska om sin släkt. När det gäller Rickul kommun krävs endast en ringa arbetsinsats att ta fram uppgifter om personer och hela släkter. För övriga kommuner har jag tillgång till kopior av mikrofilmerna men har inte gjort någon bearbetning. Där kan jag hjälpa till med att läsa och tolka materialet.

Minnesdagarna 1994

Många av föreningens medlemmar deltog i Minnesdagarna i Rickul och Nuckö den 23 – 26 juni och har säkert berättat om sina upplevelser för dem som inte var med.

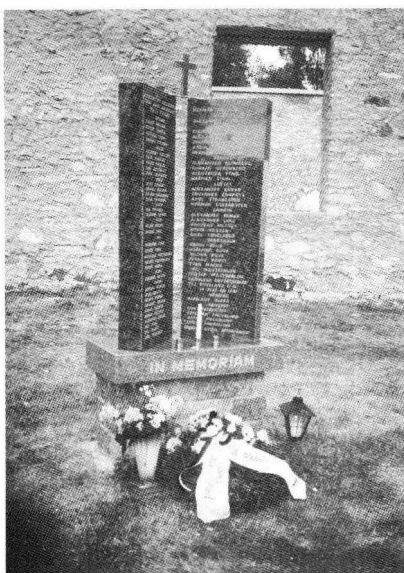
Trots dåligt väder kunde firandet genomföras i stort sett som planerat. Lennart Strömkvist och Bertil Nyman hade under ett års tid förberett ett program som både gav tillbakablickar och inspirerade till planering för framtiden.

Det var inte bara ett stort intresse från gamla estlandssvenskarnas sida. Även dagens bofasta befolkning deltog på ett sätt som talar för ett gott framtida samarbete – trots de motsättningar som finns.

Programmet var mycket omfattande med bl a minnesutställningar i Birkas/Folkets Hus och Bergsby bönehus, högtidstal, tillbakablickar, lekar och tävlingar, midsommarfirande och minnesgudtjänst i Nuckö kyrka och Rosleps kapellruin.

Ett referat från Minnesdagarna blir mycket långt om allt skall skildras. Låt oss avstå från det och bara med några bilder påminna om vad det främst handlade om – minnet av uppbrottet från Nuckö och Rickul och minnet av dem som blev kvar.

P-E Fyhr

Minnesstoden vid Rosleps kapell.

Samling i Rosleps kapell.

Minnesgudtjänsten i fullsatt Nuckö kyrka.

Kransnedläggning vid minnesstoden på Nuckö kyrkogård.

Skansendagen

Hembygdsgdagen på Skansen den 27 augusti, då estlandssvenskarna högtidlighöll 50-årsminnet av uttåget ur Estland och återföreningen med Sverige, blev i alla avseenden ett lyckat arrangemang, som bjöd på högtid och fest, allvar och lek i en väl avvägd blandning.

Song-häftet och Kustbon har redan skildrat festligheterna i mer utförliga reportage. Här skall vi bara säga något om vår egen hembyggsförenings insats.

Den bestod i första hand av ett inslag i den stora utställningen som anordnats i Skansens nyförvärvade lada. Där hade systrarna Karin Dalström och Linnea Granberg-Sönnert (Ölbäck Larsas) samlat, sammanställt och dukat upp bilder, redskap och ting med anknytning till estlandssvenskt arbetsliv i det gamla hemlandet och med tonvikt på hemslöjdstraditionerna.

SONG-kören sjöng låtar både på Solliden och Tingsvallen.

Benäget bistånd hade de haft av de övriga i syskonskaran och av andra medlemmar i Kulturkommittén, främst Richard Gineman med det praktiska och Nils Lagman med bildmaterialet.

Den bärande tanken bakom vår del av utställningen var att illustrera kvinnoroller och kvinnoyrsslor i det estlandssvenska bondesamhället inomhus och utomhus, i kök och ladugård, på åker och äng, i vardag och fest. I bild och med praktiska illustrationer fick besökarna glimtar av höbärgning och skördearbete, färtvätt och fårklippning, ullspinning, linberedning och mycket annat.

Utställningen i ladan hade god tillströmning av besökare hela dagen. Inte minst den del, som Rickul/Nuckö svarat för, blev mycket uppmärksam och uppskattad. Karin, Linnea och deras medhjälpare har anledning att ta åt sig äran av ett gott arbete.

Kåge Karlsson

Fem systrar Granberg får posera för fotografen.

Skansenladan, Karin Dalström för tillfället som värdinna.

Sven Sahlin höll högtidstal och presenterade programmet på Sollidenscenen, en av gästerna var dåvarande stadsrådet Birgit Friggebo.

Från Informationskommittén

BYOMBUDSMÖTE

Den 27 september mötte styrelsen byombuden för att diskutera hur föreningen på ett bättre sätt skall kunna verka för att begärd egendom återfås.

Mötet ansåg att det finns behov av en särskild arbetsgrupp som arbetar med frågan, och styrelsen tog på sig att organisera en sådan grupp.

Det underströks att föreningen endast kan bevaka handläggningen i stort och inte agera när det gäller enskilda ekonomiska intressen.

Det kan också bli aktuellt att ersätta arbetsgruppen för de kostnader som uppstår, t ex vid resor till Estland.

För att få en uppfattning om intresset för bebyggelse föreslogs att en enkät skall sändas ut genom byombuden till alla som sökt tillbaka mark.
Enkäten är under utformning.

Vid styrelsemöte den 25 okt utsågs följande arbetsgrupp: Bertil Westerman (sammankallande), Einar Hamberg, Sven Boman och Richard Gineman adjungerad). Vi återkommer till gruppens arbete.

MEDDELANDE FRÅN SPITHAMNS BYALAG

Byalaget har genom sin ordförande Gurli Schönberg Fyhr gjort en framställan till Nuckö kommun om att man skall fastställa lämpliga dagar under perioden 15 april – 15 maj 1995 för en samtidig uppmätning av återfordrad mark inom Spithamns by.

ÖKADE KRAV PÅ ESTNISKA VID SKRIFTVÄXLING MED ESTNISKA MYNDIGHETER
Föra att underlätta handläggningen och få snabbare besked i olika ärenden är det en fördel om skriftväxlingen kan ske på estniska.

Enligt uppgift är det ett krav att gåvobrev skrivs på estniska, och att skrivelsen vidimeras av ambassaden (konsulatet).

Om Du behöver tolkhjälp är en möjlighet att vända sig till

Estnisk Språkservice AB

Estniska Huset

Wallingatan 34

Box 306

101 26 STOCKHOLM

Kanske finns det föreningsmedlemmar som kan hjälpa till med tolkning, eller som känner personer som kan ta på sig tolkuppdrag.

Kontakta i så fall Informationskommittén så sprider vi upplysningen vidare.

UTLÄNDSKA INVESTERINGAR

Under tiden januari – juni 1994 investerade 21 utländska företag 13,4 milj EEK i Läänemaa. Detta är ca 1% av de utländska investeringarna som framförallt görs i Tallinn-området och i Harjumaa.

ÅRSMÖTE 1995

Årsmötet äger rum den 1 april. Vi återkommer med kallelse.

Birkas, Birkas !

Estlandssvenskarnas centralort, hjärta och hjärna.
Hur gärna ville jag inte lyssna till hjärtats sång och
prästernas mässotexter. Birkas du lever kvar i
fordomdags; kultur du spred och sångerna klingade
ut till bygderna.
Dina bygdedräkter kallade till helgfrid och till samling
mot framtiden.
Du talade om framtid och hopp, du talade till de unga
från de vises läppar om sanning och rätt och om löftena.
Birkas, du gav oss din framtid att forma!

Ur ett tal som Einar Hamberg höll i Birkas den 24 juni 1994

UPPROP

Sutleps kapell finns sedan 60-talet prydligt restaurerat i Rocca al Mare i Tallinn. Enligt den vakthavande vid kapellet hade förflyttningen väckt stark irritation hos lokalbefolkningen, men ingen vågade protestera. Vid ett besök på Sutleps kyrkogård, som gav ett ljust och vänligt intryck, berättades detsamma av några Sutlepbor som skötte anhörigas gravar där. Överflyttningen till friluftsmuseet och restaureringen räddade kapellet från förfall, men möjlighet till själaringning vid begravingarna gick förlorad.

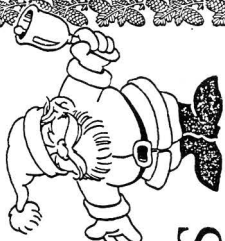
Vi tror att det finns flera som tycker att själaringning borde ljuda för dem som begravs där nu, liksom för våra förfäder och anhöriga som har sina gravar där. Härmed vill vi rikta ett UPPROP till alla som känner så och som har sina anhöriga begravda där:

låt oss gemensamt resa en klockstapel på Sutleps kyrkogård. Bidrag till detta kan lämnas på föreningens postgirokonto 556881-1 var god ange ändamålet på blanketten.

Richard Gineman

Harry Seffers

KOM TILL FAMILJEFESTEN PÅ LANTIS

VID STOCKHOLMS UNIVERSITET I FRESCATI

LÖRDAGEN

DEN 3 DECEMBER 1994

PROGRAM

12.30 Portarna öppnas

13.00 Julbord,
med några estlandssvenska specialiteter

• Luciaåg

• SONG-kören

• Stockholms gosskör

• Rågöbornas danslag

• Föreläsning om julen som tema

• Julbocken kommer med påsar till alla barn

• Dans kring granen

• Bok- och vykortsförsäljning

• Fotoutställning och tävling

• Lotteri

18.00 Festen fortsätter

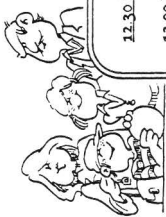
• Under friare former för att ge alla möjlighet att

prata med släkt, vänner och bekanta.

• På begäran avslutas festen med allmän dans.

• Baren är öppen

• Viss föräring kan köpas.

Första delen av familjefesten med julbord och program för alla åldrar pågår 13.00 - 18.00 och kostar 195,- per person. Barn under 10 år gratis. Var och en betalar själv de drycker som beställs. Du kan också anmäla dig till 18.00 och då är entrén 80,- (ingen entréavgift för den som deltar i julbordet.) Ange vid anmälan om du deltar

Ring
Du kan också
postera eller
faxa till SOV:s
expedition.

Valkommen! SONG och SOV.

Ring in din anmälan på telefon 08-32 48 78 (mån-tor 9-14)

Du kan också postera eller faxa till SOV:s expedition. Anmälan är bindande.

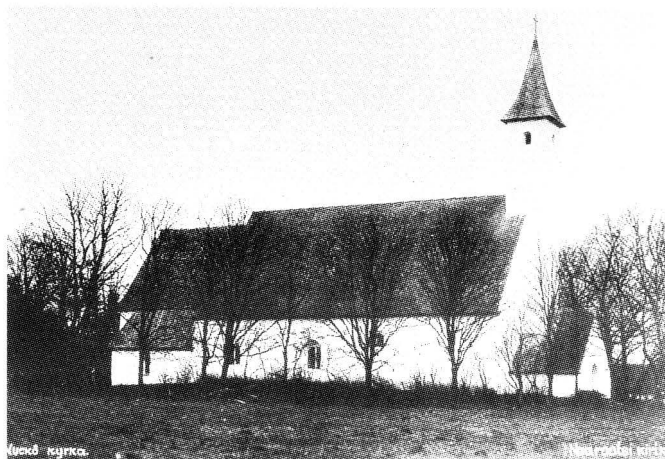
T-bana till station Universitetet eller buss. P-platser finns inom promenadvärd.

NYA VYKORT

Korten kostar 3,- st eller 10 st för 25,- exkl porto

Rosleps kapell

Nuckö kyrka

Korten kan beställas genom Rickul/Nuckö hembygdsförening. Skriv eller ring till Agnes Callenmark, Bergsundsstrand 15, 7tr 117 38 Stockholm. Tel 08-7207501.